

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.874692

Geliş Tarihi (Received): 04.02.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 05.07.2021

Online Yayın Tarihi (Published): 30.09.2021

TÜRKİYE'DE 2009-2020 YILLARI ARASINDA ÖĞRETMENLER İLE YAPILAN SERBEST ZAMAN KONULU BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Gözde YETİM^{1*}, Fatih MİRZE¹

¹Muş Alparslan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, MUŞ

Öz: Bu araştırmada, 2009-2020 yılları arasında Türkiye'de öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu bilimsel çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. YÖK Tez, Ulakbim, Google Akademik, Web of Sciences ve Eric veri tabanlarında, araştırma konusu ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezler ve makaleler serbest zaman, boş zaman, rekreasyon ve öğretmen anahtar kelimeleri ile taranmış ve ulaşılan 18 yüksek lisans tezi ile 17 makale incelemeye tabi tutulmuştur. Belirlenen çalışmalar yıl, konu içeriği, cinsiyet, tür, yöntem, veri toplama aracı, kapsam büyüklüğü, öğretmenlerin çalıştıkları okul kademeleri, örneklem türü ve büyüklüğü temaları altında incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS20 programı kullanılarak, frekans ve yüzde değerleri analiz edilip tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda, en fazla çalışmanın 2019 yılında yapılmakla birlikte diğer yıllarda sadece birkaç çalışmanın yapıldığı ve doktora tezi olarak hiç çalışmanın yapılmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, öğretmenler ile serbest zaman konulu yapılan çalışmaların sayısının artırılması, doktora tezi düzeyinde de ele alınması, nitel ve karma yöntemlere ağırlık verilmesi, farklı il, coğrafi bölge ve koşullarda görev yapan öğretmenlerin serbest zaman değerlendirmelerine yönelik karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, rekreasyon, öğretmen, içerik analizi

INVESTIGATION ON LEISURE BETWEEN THE YEARS 2009-2020 OF THE SCIENTIFIC STUDIES WITH TEACHERS IN TURKEY

Abstract: In this study, is aimed to examine the scientific work between the years 2009-2020 on leisure with teachers in Turkey. Content analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in the study. In YÖK Thesis, Ulakbim, Google Scholar, Web of Sciences and Eric databases, the postgraduate theses and articles published on the research topic were scanned with the keywords leisure, recreation and teacher and reached 18 master theses and 17 articles were examined. The studies determined were examined under the themes of year, subject content, gender, type, method, data collection tool, extent size, the school levels teachers work at, sample type and size. The data obtained were analyzed by using SPSS 20 program, their frequency and percentage values were analyzed and presented in tables. As a result of the research, it was determined that although the most studies were done in 2019, only a few studies were conducted in other years and no studies were conducted as a doctoral dissertation. As a result, it is recommended to increase the number of studies on leisure with teachers, to consider them also at the level of doctoral dissertation, to focus on qualitative and mixed methods, and to make comparative studies about leisure with teachers who work in different provinces, geographic regions and conditions.

Key Words: Leisure, recreation, teacher, content analysis

GİRİŞ

Ulusal ve uluslararası literatürde çeşitli tanımlamaları olan, ülkeden ülkeye, toplumdan topluma farklı ele alınan, böylece küresel anlamda net bir tanımlı yapılamayan serbest zaman kavramı (Mgonja, 2020), genel anlamda zorunlu işlerden arta kalan zaman (Eravşar, 2020), isteğe bağlı zaman, kişinin özgür olduğu zaman (Edginton ve Dieser, 2010; Flores ve Horner, 2010) gibi

ifadelerle tanımlanmaktadır. Zorunlu olarak görülen iş, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden sonra geriye kalan vakit olarak tanımlanabilen serbest zamanı, bireyin gönüllü olarak, herhangi bir kısıtlama olmadan zevk alarak gerçekleştirdiği faaliyetler olarak ifade edebiliriz (Alıncak ve ark., 2017). Bireyin iş yaşamına, kişiler arası iletişimine, yaşam kalitesine, mutluluk ve refah düzeyine pozitif katkı sağlayan etkinlikleri içeren ve kişinin hür iradesiyle keyif alabileceği faaliyetlerden oluşan serbest zaman kavramının (Akyol ve Akkaşoğlu, 2020; Aykan ve Özçelik, 2020; Edginton ve Chen, 2008; Stebbins, 2018), ülkemizde genellikle boş zaman kavramı ile eş anlamlı olarak kullanıldığı belirtilmektedir (Aşkın, 2016; Gürbüz ve Henderson, 2013; Uluöz, 2019).

Günümüzde iletişim ve bilgi teknolojileri alanında yaşanan hızlı gelişmeler insanlığı toplumsal, ekonomik ve siyasal alanlarda yeni arayışlara yöneltmiş ve bu doğrultuda iş ve yaşam biçimi önemli bir değişim ve dönüşüme uğramıştır (Önder Erol ve ark., 2017). Yaşanan bu değişime bağlı olarak insanların iş ve çalışma koşullarında çeşitli iyileştirmeler yapılmış, böylece çalışanların iş yüklerinde ve çalışma saatlerinde bir azaltmaya gidilerek, çalışanların serbest zamanlarında bir artış meydana gelmiştir (Uluöz, 2019). Serbest zaman süresinde meydana gelen bu artış, işverenler ve çalışanlar için bu zamanın etkili ve verimli kullanılması gerekliliğini ortaya çıkarmış, işverenler çalışanların mesleki verimliliklerini yükseltmelerine, iş görenler de yaşam kalitelerini arttırmaya yönelik faaliyetler olarak bu zamanı değerlendirmeye yönelmiştir (Doğan, 2007). Fakat ilgili literatür incelendiğinde, bu durumun eğitim kurumları ve öğretmenler için pek de geçerli olmadığı yapılan birçok çalışmada, eğitim kurumlarının çalışma saatleri dışında öğretmenlerle sık sık toplantılar düzenlendiği yine çalışma saatleri dışında ve hafta sonlarında öğretmenlere çeşitli idari görevler verildiği, öğretmenlerin de çalışma saatleri dışında veliler ile iletişim halinde oldukları, dersler öncesi hazırlık çalışmaları yaptıkları, işlerinin büyük bir bölümünü evlerine taşıdıkları, dolayısıyla görevlerinin okul çalışma saatleri ile sınırlı olmadığı, okul dışındaki zamanlarını da yine işleri ile geçirdikleri görülmektedir (Arvidsson ve ark., 2019; Cho, 2020; Demir ve Gelişli, 2017). Bu yoğun çalışma temposunun yanında özellikle 21. yüzyılın başlarında devletler nezdinde yaşanan küresel rekabetin eğitim öğretim kurumlarına da yansımalarının sonucu olarak gerek veli gerekse okul idareleri tarafından öğrenci performanslarının artırılmasına yönelik oluşan baskının (Thingstrup, 2018) ve eğitim kurumlarının akademik başarıya odaklanan bu yapısından dolayı meydana gelen üst düzey gerçekçi olmayan beklentilerin ortaya çıkması, öğretmenlerin yoğun bir stres altında çalışmasına neden olabilmektedir (Sangma ve ark., 2018). Yaşanan bu stres sonucunda öğretmenlerin hem mesleklerine yönelik yüksek bir tükenmişlik duygusu yaşadıkları hem de sağlıklarında önemli bir bozulmanın meydana geldiği, bu sebeplerle de iş performanslarının ve yaşam kalitelerinin olumsuz etkilendiği belirtilmektedir (Abós ve ark., 2019; García-Carmona ve ark., 2019; Cho, 2020). Nitekim eğitim kurumlarında sağlıklı bireyler yetiştirmek ve dolayısıyla daha mutlu bir toplumun oluşmasında önemli bir rol oynayan öğretmenlerin stres düzeyi en yüksek olan gruplar arasında gösterilmesi oldukça ilginç olup, bir o kadar da riskli ve endişe verici bir durum olarak da görülmektedir (Arvidsson ve ark., 2019).

Okul içi ve okul dışında çeşitli görev ve sorumlulukları bulunan, çoğu zaman görevi ile ilgili rol karışıklığı yaşayabilen ve bunun sonucunda mesleklerini sağlıklı bir şekilde yürütmekte sıkıntı yaşayan öğretmenlerin (Kırımoğlu ve ark., 2011), aşırı iş yükü ve stresli çalışma ortamlarından dolayı sürekli bir serbest zaman ihtiyaçları olduğu, fakat işlerinin iş saatleri dışında da çoğu zaman sürmesinden dolayı, serbest zaman etkinlikleri için hem daha az zamana hem de daha az enerjiye sahip oldukları, böylece bir çatışma yaşadıkları belirtilmektedir (Tsaur ve ark., 2018; Vess ve ark., 2012). Öğretmenlerin hem bu olumsuz durumdan kurtulup kendilerini yenilemeleri hem de fiziksel, duygusal ve psikolojik açıdan daha sağlıklı olmalarına

katkı sağlayacak serbest zaman etkinliklerine katılımları için fırsatlar sunulması ve katılımlarının sağlanması gerek yaşam kalitelerine gerekse iş motivasyonlarına olumlu katkı sağlayacak olması bakımından önemli bir husus olarak görülmektedir (Önder Erol ve ark., 2017). Nitekim yapılan çeşitli çalışmalarda da öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarının, sağlıkları ve iş performansları üzerinde önemli faydalarının olduğu belirtilmektedir (Abós ve ark., 2019; Bogaert ve ark., 2014; Sevin ve Şen, 2019). Bu bilgilerden yola çıkarak, eğitim öğretimin kalitesinin ciddi bir şekilde tartışıldığı günümüzde (Eroğlu ve Yıldırım, 2018), öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarının, sağlıklı bir eğitim ortamının oluşması için önemli bir etken olduğu ortaya çıkmaktadır (Selçuk ve Akdağ, 2020). Günümüzde eğitim kurumlarında her ne kadar öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile eğitim süreci yürütülmeye çalışılsa da genellikle öğretmenin kontrolünde olan bir öğrenme ortamının bulunduğu, öğretmenin olumlu veya olumsuz tavır ve tutumunun aynı şekilde öğrenciye yansıdığı, dolayısıyla öğretmenin yeterliliğinin, donanımlı ve sağlıklı bir yapıda olmasının önemli bir gereklilik olduğu belirtilmektedir (Yılmaz ve ark., 2019). Bu doğrultuda eğitim öğretim ortamının en önemli unsurlarından biri olan öğretmenlerin iş ve yaşam kalitesinin düşük düzeyde olmasını, sadece öğretmenler nezdinde ele alınacak bir husus olarak görmek doğru olmayacaktır (Karagün, 2016). Bu durum hem öğrencilerin akademik başarısının düşmesine hem de eğitim öğretim ortamının olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır (Abós ve ark., 2019; Demir ve Gelişli, 2017). Dolayısıyla hem bu olumsuz durumun önüne geçebilmek hem de öğretmenlerin iş performanslarını ve yaşam kalitelerini arttırabilecek ayrıca öğrencilerin akademik başarılarının geliştirilmesine yönelik etkili çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır (Abós ve ark., 2019; Anaya ve López, 2014; Thingstrup ve ark., 2018). Nitekim alanyazın incelendiğinde, serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendiren öğretmenlerin hem mesleklerindeki verimliliklerinin arttığı hem de psikolojik açıdan güçlendikleri bunun yanında öğrenci başarısının üzerinde de oldukça olumlu etki bıraktıkları belirtilmektedir (Aşkın, 2016; Donitsa-Schmidt ve Topaz, 2018).

Devletler nezdinde yaşanan küresel rekabetin daha güçlü bir şekilde yaşandığı günümüzde daha kaliteli bir öğretmen kadrosuna sahip olmak tüm dünya devletlerinin olduğu gibi ülkemizin de önemli hedefleri ve kaygıları arasında gösterilmektedir (Sabah ve Çekin, 2016). Bu hedeflere ulaşabilmek ve bu kaygıları giderebilmek için önemli bir araç olarak görülen ve öğretmen niteliği ile doğrudan bir ilişki içinde bulunan serbest zaman etkinliklerinin bilimsel araştırmalarla incelenmesi önemli bir husus olarak görülmektedir (Selçuk ve Akdağ, 2020). Bu bilgiler doğrultusunda yapmış olduğumuz çalışmada, 2009-2020 yılları arasında Türkiye’de öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu bilimsel çalışmalara odaklanılmıştır. Bu çalışmanın, ülkemizdeki öğretmenlerin serbest zamanlarına yönelik eğitim öğretim alanında çalışma yapacak araştırmacılara ve eğitimcilere mevcut durumun tespit edilmesi ile ilgili bütüncül bir bakış açısı kazandıracığı ve literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmamızda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu kaç çalışma yapılmıştır?
2. Yapılan çalışmaların, yıllara, konu içeriklerine, cinsiyete, türlerine, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, kapsam büyüklüğüne, öğretmenlerin çalıştıkları okul kademelerine, örneklem türü ve büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu bilimsel çalışmaları ele aldığımız bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmış olup, elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi ile araştırılacak olgular hakkındaki yazılı materyaller analiz edilebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizi ise belirli bir konuyla veya kavramla ilgili çalışmaların analiz edilerek sistematik olarak kodlandığı, kategorize edildiği ve elde edilen bulgulara ilişkin çıkarımlarda bulunulan bir araştırma tekniğidir (Büyüköztürk ve ark., 2019).

Evren-Örneklem ve Verilerin Toplanması

Bu araştırma, Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 28.01.2021 tarihli ve 31 sayılı karar ile etik kurul onayı alınarak yürütülmüş olup, araştırmada doktora ve yüksek lisans tezlerini belirlemek için YÖK Tez veri tabanında, makaleler için Ulakbim, Google Akademik, Web of Sciences ve Eric veri tabanlarında boş zaman, serbest zaman, rekreasyon ve öğretmen anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Bu kapsamda 2009-2020 yılları arasında, öğretmen ve serbest zaman ve rekreasyon konu başlıklarıyla yayımlanan tüm çalışmaların başlıkları ve özetleri okunmuştur. Bu çalışmaların içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumlarında aktif olarak görev yapan öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen serbest zaman ve rekreasyon konulu çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir. Tüm bu sürecin sonunda 18 yüksek lisans tezi ve 17 makale toplamda 35 çalışma incelemeye tabi tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların yayımlandıkları yıllar çalışmaların ilk sayfasına, çalışmalarda kullanılan yöntem, veri toplama araçları, kapsam büyüklüğü, öğretmenlerin çalıştıkları okul kademesi, örneklem türü ve büyüklüğü için çalışmaların yöntem kısımlarına bakılarak sınıflandırılmıştır. Çalışmalarda ele alınan konu içerikleri sosyal bilimler alanındaki çalışma konuları ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca çalışmalar türlerine göre lisansüstü ve makale şeklinde ayrıştırılarak kategorize edilmiştir.

Belirlenen ölçütlere göre sınıflandırılan çalışma temaları araştırmacılar tarafından oluşturulan içerik analizi tablosuna işlenmiştir. Elde edilen bulgularda, 2009-2020 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmalar ve makale çalışmalarına yönelik içerik analizi tablosunda kullanılan temalar; yıl, konu içeriği, cinsiyet, çalışmanın türü, yöntem, veri toplama araçları, kapsam büyüklüğü, öğretmenlerin çalıştıkları okul kademesi, örneklem türü ve büyüklüğü olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu temaların analizlerinin yapılması için veriler SPSS 20 paket programına girilerek, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri betimsel olarak analiz edilmiştir. Veri analizinin daha iyi anlaşılabilmesi için bulgular bölümünde her bir tema için ayrı tablolar verilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliliği

Yıldırım ve Şimşek (2018), geçerliğin sağlanması için araştırmacının araştırdığı olguyu, olabildiğince yansız gözlemesi gerektiğini belirtip toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesinin ve elde edilen sonuçlara nasıl ulaşıldığının açıklanmasının geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer aldığını ifade etmektedir. Ayrıca Maxwell (1992), nitel araştırmanın bilimsel olarak meşru görülebilmesi için araştırma süreci ve sonuçlarının şeffaf bir şekilde yansıtılması gerektiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmada, verilere ulaşım şekli,

temaların nasıl oluşturulduğu ve bulunan sonuçların ayrıntılı olarak açıklanması yoluyla araştırmanın geçerliliğinin sağlandığı düşünülmektedir.

Araştırma güvenilirliği açısından uzman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Araştırma kapsamında ele alınan konu ile ilgili genel bir bilgiye sahip olup, nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı farklı boyutlarıyla incelemesinin istenmesi inanılabilirlik konusunda alınabilecek önlemlerden biridir (Creswell, 2003). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri alanında çalışmaları olan uzman, araştırmanın deseni, veri toplama, verilerin analizi ve araştırma sonuçlarının yazımı olmak üzere çeşitli boyutlarla eleştirel bir gözle değerlendirerek, araştırmacılara geri bildirimde bulunmuştur.

Güvenirliğin belirlenmesinde oluşturulan temaların açık ve anlaşılır olması araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmada da elde edilen veriler, araştırmayı gerçekleştiren iki araştırmacı tarafından temalara ayrılarak incelenmiş olup, Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcılar arası uyum yüzdesi formülü [$\text{Güvenirlik} = (\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})) \times 100$] ile hesaplanarak %97 uyum yüzdesine ulaşılmıştır. Miles ve Huberman (1994) bu formül ile kodlayıcılar arası güvenilirliğin %90 ve üzerinde olmasının beklendiğini belirtmektedir.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen veriler aşağıda tablolar halinde açıklanmaktadır.

Tablo 1. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	N	%
2009	1	2,9
2010	1	2,9
2011	1	2,9
2012	2	5,7
2013	1	2,9
2015	2	5,7
2016	4	11,4
2017	5	14,3
2018	1	2,9
2019	14	40,0
2020	3	8,6
Toplam	35	100,0

Tablo 1'de yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında, 2009 yılında % 2,9 ile bir çalışmanın, 2010 yılında % 2,9 ile bir çalışmanın, 2011 yılında % 2,9 ile bir çalışmanın, 2012 yılında % 5,7 ile iki çalışmanın, 2013 yılında % 2,9 ile bir çalışmanın, 2015 yılında % 5,7 ile 2 çalışmanın, 2016 yılında % 11,4 ile dört çalışmanın, 2017 yılında % 14,3 ile beş çalışmanın, 2018 yılında % 2,9 ile bir çalışmanın, 2019 yılında % 40 ile on dört çalışmanın, 2020 yılında ise % 8,6 ile üç çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların konu içeriklerine göre dağılımı

Konu İçerikleri	N	%
Engelleyici Faktörler	8	22,9
Yapılan Etkinlikler	7	20,0
Etkileyen Faktörler	7	20,0
Yaşamsal ve Çevresel Etkileri	2	5,7
İş/Meslek Yaşamına Etkileri	9	25,7
Farkındalık Düzeyi	1	2,9
Tutum	1	2,9
Toplam	35	100,0

Tablo 2'ye göre yapılan çalışmaların konu içeriklerine bakıldığında, yapılan çalışmaların %22,9'unun serbest zaman ve rekreasyon etkinliklerine katılımı engelleyici faktörler, %20'sinin serbest zamanlarda yapılan etkinlikler, %20'sinin serbest zaman ve rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen faktörler, %5,7'sinin serbest zaman faaliyetlerinin yaşamsal ve çevresel faktörlere etkisi, %25,7'sinin serbest zaman ve rekreasyon faaliyetlerinin iş/meslek yaşamına etkisi, %2,9'unun serbest zaman ile ilgili farkındalık düzeyi, %2,9'unun ise serbest zamana yönelik tutum düzeyi ile ilgili olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmalardaki örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın ve Erkek	32	91,4
Kadın	3	8,6
Toplam	35	100,0

Tablo 3'e bakıldığında, yapılan çalışmaların %91,4'ünün her iki cinsiyet ile karma olarak gerçekleştirildiği, %8,6'sının ise sadece kadın öğretmenlerle gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 4. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların türüne göre dağılımı

Çalışma Türü	N	%
Yüksek Lisans Tezi	18	51,4
Makale	17	48,6
Toplam	35	100,0

Tablo 4'e göre yapılan çalışmaların %51,4'ünün yüksek lisans tezi, %48,6'sının ise makale çalışması olduğu görülmektedir.

Tablo 5. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların yöntemine göre dağılımı

Yöntem	N	%
Nicel	32	91,4
Nitel	2	5,7
Karma	1	2,9
Toplam	35	100

Tablo 5'e göre yapılan çalışmaların %91,4'ünde nicel yöntemin, %5,7'sinde nitel yöntemin, %2,9'unda ise karma yöntemin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 6. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	N	%
Ölçek/Envanter	32	91,4
Görüşme/Yapılandırılmış Sorular	2	5,7
Ölçek ve Görüşme	1	2,9
Toplam	35	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, yapılan çalışmalarda veri toplama aracı olarak %91,4 ile ölçek/envanterin, %5,7 ile görüşme ya da yapılandırılmış soruların, %2,9 ile de ölçek ve görüşme tekniğinin beraber kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 7. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların kapsam büyüklüğüne göre dağılımı

Çalışma Evrenlerinin Kapsam Büyüklüğü	N	%
İlçe	9	25,7
İl	25	71,5
Coğrafi Bölge	1	2,9
Toplam	35	100

Tablo 7’de yapılan çalışmaların coğrafi olarak kapsam büyüklüklerine bakıldığında, yapılan çalışmaların %25,7’sinin ilçe düzeyinde, %71,5’inin il düzeyinde, %2,9’unun coğrafi bölge düzeyinde, gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 8. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların öğretmenlerin çalıştıkları okul kademesine göre dağılımı

Okul Kademesi	N	%
Okul Öncesi	2	5,7
İlkokul	3	8,6
Ortaokul	2	5,7
Lise	2	5,7
İlköğretim	3	8,6
Tüm Kademeler	23	65,7
Toplam	35	100,0

Tablo 8’de öğretmenlerin çalıştıkları okul kademelerine bakıldığında, yapılan çalışmaların %5,7’sinin okul öncesi eğitim kademelerinde, %8,6’sının ilkokul kademesinde, %5,7’sinin ortaokul kademesinde, %5,7’sinin lise kademesinde, %8,6’sının ilköğretim kademelerinde, %65,7’sinin ise tüm eğitim kademelerinde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 9. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların örneklem türlerine göre dağılımı

Örneklem Türü	N	%
Karma Branş Öğretmenleri	16	45,7
Beden Eğitimi Öğretmenleri	13	37,1
Okul Öncesi Öğretmenleri	2	5,7
Sınıf Öğretmenleri	2	5,7
Beden Eğt.- G.Sanatlar ve Müzik Öğrt.	2	5,7
Toplam	35	100,0

Tablo 9’da yapılan çalışmalarda örneklem türü olarak hangi branşlardan yararlanıldığı incelendiğinde, yapılan çalışmaların %45,7’sinin (16 çalışma) herhangi bir branş ayrımı yapılmadan tüm branş öğretmenlerini kapsadığı, %37,1’inin (13 çalışma) sadece beden eğitimi öğretmenleri ile, %5,7’sinin (2 çalışma) sadece okul öncesi öğretmenleri ile, %5,7’sinin (2 çalışma) sadece sınıf öğretmenleri ile, %5,7’sinin (2 çalışma) ise sadece beden eğitimi-görsel sanatlar-müzik öğretmenlerinin bir arada olduğu çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 10. 2009-2020 yılları arası yapılan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	N	%
100 ve daha az	6	17,1
101-200 arası	8	22,9
201-300 arası	6	17,1
301-400 arası	8	22,9
401-500 arası	4	11,4
501 ve üzeri	3	8,6
Toplam	35	100,0

Tablo 10’da yapılan çalışmalardaki örneklem büyüklüğüne göre bakıldığında, yapılan çalışmaların %17,1’inin 100 ve daha az, %22,9’unun 101 ile 200 arası, %17,1’inin 201 ile 300 arası, %22,9’unun 301 ile 400 arası, %11,4’ünün 401 ile 500 arası, %8,6’sının ise 501 ve üzeri öğretmen ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Araştırmamızda örneklem büyüklüğü tespit edilirken, nitel ya da nicel ayrımı gözetmeden tüm çalışmaların örneklem büyüklüğü Tablo 10’da sunulmuştur. Yapılmış iki nitel çalışmanın birinde 23, diğerinde ise 70 kişi ile çalışma gerçekleştirildiği için “100 ve daha az” grubunda değerlendirilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında YÖK Tez, Ulakbim, Google Akademik, Web of Sciences ve Eric veri tabanlarında yayımlanan, öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu bilimsel çalışmaların incelendiği bu araştırmada, mevcut durumu ortaya koymak amaçlanmıştır.

İçerik analizi ile ilgili literatür incelendiğinde, yapılan birçok çalışmada (Bal ve Pepe, 2016; İnce ve ark., 2017; Kurt ve Kurtoğlu Erden, 2020; Temel ve ark., 2016; Yavuz ve ark., 2018) yıl, konu içeriği, yöntem, çalışma türü, örneklem türü ve büyüklüğü, veri toplama aracı vb. temaların daha çok ortaya çıktığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmada da kullanılan temalar literatür ile paralellik göstermektedir.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında, farklı yıllara ait toplamda 35 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Araştırmamızdaki bulgulara göre 2014 yılında hiçbir çalışmaya rastlanmamış olup, en fazla çalışmanın ise 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar her ne kadar yıllara göre bir artış eğilimi gösterse de istikrarlı bir artışın olmadığı yanı sıra yayın sayısının da yeterli sayıda olmadığı söylenebilir. Nitekim benzer şekilde, Uluöz’ün (2019) yaptığı çalışmada da ülkemizde yapılan rekreasyon konulu çalışmaların giderek artış göstermesine rağmen, Avrupa ve Amerika’nın oldukça gerisinde olduğunu belirtilmektedir.

Araştırmamızdan elde ettiğimiz konu içeriklerine ilişkin bulgulara göre yapılan çalışmaların öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarının iş/meslek yaşantılarına olan etkisi ile bu faaliyetlere katılımlarını engelleyici faktörlerin üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. İlgili literatür konu içeriklerine göre incelendiğinde, son dönemlerde dünya genelinde serbest zaman ile ilgili yapılan çalışmalarda serbest zamanın iş ile ilişkisi üzerinde sıklıkla durulduğu görülmektedir (Hunter ve Emerald, 2016; Kavanagh ve ark., 2016; Lee ve ark., 2015). Dolayısıyla, konu içerikleri bakımından ele alındığında ülkemizde yapılan çalışmaların, dünya genelinde yapılan çalışmaların konu içerikleri ile benzerlik gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Ayrıca, araştırmamızda konu içeriklerine göre serbest zamana yönelik farkındalık ve tutum düzeyi ile ilgili çalışmaların ise oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde, batılı toplumlarda serbest zamana yönelik daha çok algı, tutum ve farkındalık düzeyinde çalışmalara yoğunluk verildiği görülmektedir (Mgonja, 2020). Bu anlamda, ülkemizde yapılan çalışmaların tutum ve farkındalık konularına ağırlık verilmesi açısından batılı toplumlar ile farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.

Araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular neticesinde yapılan çalışmaları cinsiyete göre değerlendirdiğimizde, çalışmaların büyük çoğunluğunun her iki cinsiyet ile sadece üç çalışmanın ise kadın öğretmenler ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalar incelendiğinde her ne kadar iki cinsiyet ile yapılan çalışmaların sayıca fazla olduğu görülse de bu çalışmalardaki cinsiyet dağılımlarına bakıldığında erkek katılımcıların kadın katılımcılara

göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre ülkemizde kadın öğretmenlerin serbest zamanları ile ilgili sınırlı çalışmanın yapıldığını ifade edebiliriz. İlgili literatür incelendiğinde de kadınların serbest zamana katılımlarına yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Chatzitheochari ve Arber, 2012; Gimenez-Nadal ve Sevilla-Sanz, 2011; Haller ve ark., 2013; Önder Erol ve ark., 2017; Yerkes ve ark., 2020).

Araştırmada elde edilen bulgular neticesinde, 2009-2020 yılları arasında yapılan çalışmaların türlerine bakıldığında, yüksek lisans tezi ve makale çalışmalarının sayıca birbirine yakın olduğu görülmekle birlikte konu ile ilgili hiç doktora tezinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Uluöz'ün (2019) yaptığı çalışmada, ülkemizde 2018 yılına kadar yapılan 148 adet rekreasyon konulu doktora tezlerinin sadece 11 tanesinin (%7,4) eğitim öğretimle ilgili olduğu fakat öğretmenlerde serbest zaman konulu hiç doktora tezinin yapılmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ilgili literatürü destekler nitelikte olup, ülkemizde öğretmenlerde serbest zaman konulu doktora tezlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki çalışmalara kullanılan yöntemler açısından bakıldığında, yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu nicel yöntem ile yapılırken, nitel ve karma yöntem ile yapılan oldukça az sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Ayrıca, çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına bakıldığında da önemli çoğunluğunda ölçek kullanılmış olup, sadece birkaç çalışmada görüşme ya da yapılandırılmış sorular ile hem ölçek hem de görüşme tekniğinin bir arada kullanıldığı tespit edilmiştir. Böylece çalışmalarda kullanılan yöntemlerin araştırmaların veri toplama araçlarına da aynı yönde yansıdığı görülmektedir. Bu bulgulara göre yapılan çalışmalarda, büyük ölçüde nicel yöntemlerden yararlandığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel problemlerini tespit etmek ve bu problemlere çözüm üretebilmek için yapılacak bilimsel araştırmalarda nicel araştırma yöntemlerinin yanı sıra nitel araştırma yöntemlerinin de kullanılmasının daha çeşitli sonuçlar doğuracağı (Abós ve ark., 2019) ayrıca nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı karma yöntemin de veri zenginliğine katkı sağlayacağı ifade edilebilir (Punch, 2005). Fakat araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda gerek nitel gerekse karma yöntemin çok az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmaların evrenlerinin coğrafi olarak kapsam büyüklüklerine bakıldığında, yapılan çalışmaların büyük bölümünün tek bir ilde görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirildiğini ve birden fazla ili, coğrafi bölgeyi veya ülke genelini kapsayacak evrenlere yönelik çalışmaların ise oldukça sınırlı sayıda yapıldığını söylemek mümkündür. İlgili literatür incelendiğinde, serbest zaman kavramının ve serbest zaman aktivitelerinin yaşanılan yere ve içinde bulunulan topluma göre değişebildiği, bu yönüyle toplumların serbest zamana dönük bakış açılarının kavramsallaştırılması hakkında da sınırlı bir bilginin olduğu belirtilmektedir (Khasnabis ve ark., 2010; Mgonja, 2020). Bu doğrultuda, ülkemizin genel özelliklerini ve diğer toplumlardan farklılığını yansıtması ve daha kapsayıcı sonuçlar ortaya çıkarması bakımından ülkemizin farklı illeri ve coğrafi bölgelerinde görev yapan öğretmenleri kapsayacak, aradaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyacak daha bütüncül çalışmaların yapılmasının literatüre katkı anlamında önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki çalışmalar öğretmenlerin çalıştıkları okul kademelerine göre incelendiğinde, yapılan çalışmaların önemli çoğunluğu tüm eğitim kademelerinde gerçekleştirilmiş olup, az sayıda da olsa okul öncesi eğitim kurumlarında, ilkökul kademesinde, ortaokul kademesinde, lise kademesinde, ilk ve ortaokulun bir arada bulunduğu ilköğretim kademesinde de yapıldığı görülmektedir. Bu bulguya göre öğretmenlerde serbest zaman konulu çalışmaların genellikle kademe farkı gözetilmeksizin, öğretmen unvanı taşıyan her kademedeki öğretmenler ile gerçekleştirildiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmalara örneklem türlerine göre bakıldığında, yapılan çalışmaların tüm branş öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yoğunlaşmakla birlikte sınıf, okul öncesi, görsel sanatlar ve müzik öğretmenleri ile de sınırlı sayıda çalışmanın gerçekleştirildiği söylenebilir. Ayrıca özel eğitim ve meslek dersleri öğretmenleri gibi diğer birçok branş öğretmenleri ile spesifik olarak hiçbir çalışmanın gerçekleştirilmemiş olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, farklı branş öğretmenlerinin de dahil edildiği araştırmaların sayısının artırılması diğer branşlar ile karşılaştırma yapılmasına olanak tanımak ile birlikte, farklı branşlardaki öğretmenlerin serbest zamana katılımlarının nasıl etkilendiğinin ortaya koyulması bakımından literatüre önemli katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmalara örneklem büyüklüğüne göre bakıldığında, yapılan çalışmaların çoğunluğu 400 veya daha az kişilik bir örneklem aralığında gerçekleştirilmiş olup, daha yüksek örneklem grubu ile yapılan çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir. Örneklem büyüklüklerinin yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun il ve ilçe düzeyinde gerçekleştirilmiş olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuç olarak; 2009-2020 yılları arasında Türkiye’de öğretmenler ile yapılan serbest zaman konulu bilimsel çalışmaları incelediğimiz bu araştırmada, yapılan çalışmaların sayıca az olduğu, en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığı, bunun yanında 2014 yılında hiçbir çalışmanın olmadığı, en fazla çalışmanın serbest zamanın ya da rekreasyonun iş ve meslek yaşamına etkisi ile serbest zamana ya da rekreasyona katılımı engelleyici faktörler ile ilgili olduğu, her iki cinsiyetin birlikte ele alındığı çalışmaların daha fazla olduğu, buna bağlı olarak sadece kadın öğretmenlerle kısıtlı sayıda bir çalışmanın yapıldığı, benzer sayıda yüksek lisans ve makale yapılmasına rağmen doktora tezi olarak hiç çalışmanın yapılmadığı, en çok kullanılan yöntemin nicel araştırma yöntemi olduğu ve buna bağlı olarak veri toplama aracı olarak da en fazla ölçek kullanıldığı, il ve ilçe düzeyinde daha fazla çalışmanın yapıldığı, ayrıca bölge ve ulusal düzeyde çok az çalışmanın yapıldığı, genellikle bütün eğitim kademelerinde ve tüm branşlardaki öğretmenler ile çalışıldığı, örneklem büyüklüğünün çoğunlukla 400 kişiden az olduğu söylenebilir.

Araştırmamızın sonuçlarından yola çıkarak; aktif görev yapan öğretmenler ve kadın öğretmenler ile ilgili serbest zaman konulu çalışmaların literatüre katkı bağlamında sayısının artırılması, farklı il, bölge ve koşullarda görev yapan öğretmenlerin serbest zaman değerlendirmelerine yönelik karşılaştırmalı çalışmaların yapılması, doktora tezleri düzeyinde de çalışmaların yapılması, veri çeşitliliği açısından nicel yöntemlerin yanı sıra nitel ve karma yöntemlerin de daha fazla kullanılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Abós, Á., Sevil-Serrano, J., Julián-Clemente, J. A., Generelo, E., García-González, L. (2019). Improving teachers' work-related outcomes through a group-based physical activity intervention during leisure-time. *The Journal of Experimental Education*, 1-20.

Akyol, C., Akkaşoğlu, S. (2020). Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(3), 2072-2089.

Alıncak, F., Abakay, U., Aytaç, K. Y. (2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışında yapmış olduğu faaliyetlerin değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(21), 45-58.

Anaya, D., López, E. (2014). Spanish teachers' job satisfaction in 2012–13 and comparison with job satisfaction in 2003–04. *A nation-wide study. Revista de Educacion*, 365, 96-121.

- Arvidsson, I., Leo, U., Larsson, A., Håkansson, C., Persson, R., Björk, J. (2019). Burnout among school teachers: quantitative and qualitative results from a follow-up study in southern Sweden. *BMC Public Health*, 19(1), 1-13.
- Aşkın, C. (2016). Öğretmenlerin serbest zaman eğitimi ve rekreasyon (serbest zamanda yapılan aktiviteler) etkinliklerine katılımlarındaki sosyo, ekonomik, kültürel etkenler-Düzce örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(209), 160-189.
- Aykan, E., Özçelik, Z. (2020). Mesai içi ve dışı boş zaman davranışlarının yönetimi: Teorik çerçeve. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 590-604.
- Bal, H., Pepe, K. (2016). The analysis of the papers presented at international sport sciences congresses in Turkey organized by the society of sport sciences in terms of content analysis. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3), 443-452.
- Bogaert, I., De Martelaer, K., Deforche, B., Clarys, P., Zinzen, E. (2014). Associations between different types of physical activity and teachers' perceived mental, physical, and work-related health. *BMC Public Health*, 14(1), 534.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (27. Baskı). (2019). *Eğitim'de bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chatzitheochari, S., Arber, S. (2012). Class, gender and time poverty: A time-use analysis of British workers' free time resources. *The British Journal of Sociology*, 63(3), 451-471.
- Cho, H. (2020). Work-leisure conflict and well-being: The role of leisure nostalgia. *Leisure Sciences*, 1-22.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications.
- Demir, C. G., Gelişli, Y. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları. *Elementary Education Online*, 16(4), 1532-1557.
- Doğan, İ. (2007). *Sosyoloji*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Donitsa-Schmidt, S., Topaz, B. (2018). Massive open online courses as a knowledge base for teachers. *Journal of Education for Teaching*, 44(5), 608-620.
- Edginton, C. R., Chen, P. (2008). *Leisure as transformation*. USA: Sagamore Publishing.
- Edginton, C. R., Dieser, R. B. (2010). Unmasking invisible ideologies: A commentary on Rojek's "Leisure and emotional intelligence". *World Leisure Journal*, 52(4), 261-264.
- Eroğlu, O., Yıldırım, Y. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının akademik öz-yeterlik düzeylerinin belirlenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 67-73.
- Eraşar, H. (2020). *Rekreasyonun psikolojik iyilik ve yaşam tatminine etkisi*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Flores, L. G., Horner, M. (2010). Leisure time in second life: Cultural differences and similarities. In *2010 International Conference on Cyber worlds* (pp. 215-222). IEEE.
- García-Carmona, M., Marín, M. D., Aguayo, R. (2019). Burnout syndrome in secondary school teachers: A systematic review and meta-analysis. *Social Psychology of Education*, 22(1), 189-208.
- Gimenez-Nadal, J. I., Sevilla-Sanz, A. (2011). The time-crunch paradox. *Social Indicators Research*. 102(2), 181-196.
- Gürbüz, B., Henderson, K. (2013). Exploring the meanings of leisure among Turkish university students. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 15(4), 927-957.

- Haller, M., Hadler, M., Kaup, G. (2013). Leisure time in modern societies: A new source of boredom and stress? *Social Indicators Research*, 111(2), 403-434.
- Hunter, L., Emerald, E. (2016). Sensory narratives: Capturing embodiment in narratives of movement, sport, leisure and health. *Sport, Education and Society*, 21(1), 28-46.
- İnce, M., Gül, H., Bozyiğit, S. (2017). Türkiye’de turizm pazarlaması konusunda yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi: 1990-2016. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 113-130.
- Karagün, E. (2016). Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerin yaşam kaliteleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 53-64.
- Kavanagh, E., Jones, I., Sheppard-Marks, L. (2016). Towards typologies of virtual maltreatment: Sport, digital cultures & dark leisure. *Leisure Studies*, 35(6), 783-796.
- Khasnabis, C., Heinicke, M. K., Achu, K., Al Jubah, K., Brodtkorb, S., Chervin, P., Coleridge, P., Davies, M., Deepak, S., Eklindh, K., Goerd, A. (2010). *Community-based rehabilitation*. CBR Guidelines.
- Kırımoglu, H., Yıldırım, Y., Temiz, A. (2011). İlk ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin stresle başa çıkma tarzlarının incelenmesi (Aydın ili örneği). *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2), 113-114.
- Kurt, A., Kurtoğlu Erden, M. (2020). Özel eğitim alanında teknoloji kullanımı ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 47-70.
- Lee, B., Lawson, K. M., Chang, P. J., Neuendorf, C., Dmitrieva, N. O., Almeida, D. M. (2015). Leisure-time physical activity moderates the longitudinal associations between work-family spillover and physical health. *Journal of Leisure Research*, 47(4), 444-466.
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62(3), 279-301.
- Mgonja, J. T. (2020). Leisure and recreation in non-western societies: Critical perspectives and implications for future research. *World Leisure Journal*, 62(3), 261-271.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Önder Erol, P., Arslan C. B., Aslan, N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme farkındalıkları: İzmir örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38, 457-480.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sabah, S., Çekin, R. (2016). Beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim etkinliklerine katılımlarını etkileyen etmenler. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 87-95.
- Sangma, Z. M., Shantibala, K., Akoijam, B. S., Maisnam, A. B., Vizovonuo, V. (2018). Perception of students on parental and teachers’ pressure on their academic performance. *IOSR Journal of Dental and Medical Sciences*, 17, 68-75.
- Selçuk, H. E., Akdağ, M. (2020). Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2), 249-265.
- Sevin, H., Şen, K. (2019). Öğretmenlerin rekreasyon aktivitelerine katılım düzeyleri ile yaşam mutluluğu ve iş performansları arasındaki ilişki. *Dini Araştırmalar*, 22(55), 213-232.
- Stebbins, R. A. (2018). Leisure and the positive psychological states. *The Journal of Positive Psychology*, 13(1), 8-17.

Temel, C., Kartal, M., Pehlevan, Z., Namlı, A. (2016). A research on the methods and analysis techniques of the post graduate theses and dissertations on sports in Turkey. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(1), 78-86.

Thingstrup, S. H., Schmidt, L. S., Andersen, R. (2018). The purpose of education: Pedagogues' and teachers' negotiations in Danish primary schools. *Educational Action Research*, 26(3), 354-364.

Tsaur, S. H., Yen, C. H. (2018). Work-leisure conflict and its consequences: Do generational differences matter?. *Tourism Management*, 69, 121-131.

Uluöz, E. (2019). Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında yapılan rekreasyon konulu doktora tezlerinin içerik analizi yöntemi ile incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 72-92.

Vess, M., Arndt, J., Routledge, C., Sedikides, C., Wildschut, T. (2012). Nostalgia as a resource for the self. *Self and Identity*, 11(3), 273-284.

Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N., Kaymakçı, Y. (2018). Türkiye'de spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların analizi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 47-63.

Yerkes, M. A., Roeters, A., Baxter, J. (2020). Gender differences in the quality of leisure: A cross-national comparison. *Community. Work & Family*, 23(4), 367-384.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A., Kırımoğlu, H., Yamanyurt, M. (2019). Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin eğitsel oyun oynatma öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Van il örneği). *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 4131-4144.